

L'arquebisbe maulet

Francesc J. Hernández | Departament De Sociologia Universitat De València | 04.12.2016 | 04:15

Un arquebisbe valencià morí a l'exili; fou Antonio Folch de Cardona (1657-1724), un home amb una passió: els llibres. Fou nomenat arquebisbe de València el febrer de 1699 i va fer la seua entrada a la ciutat l'octubre d'aquell mateix any. Però el 1700 morí el rei Carles II («el hechizado» en Castella), que era qui havia proposat Folch de Cardona al papa Innocenci XI. En morir el monarca sense deixar descendència, es desencadenà la Guerra de Successió entre aquells que defensaven Felip V Borbó i aquells altres que recolzaven les pretensions de l'arxiduc Carles d'Àustria de la dinastia dels Habsburg. El 16 de desembre de 1705, les tropes austracistes prengueren València. El dia 28 començà un motí contra aquells que havien donat suport als felipistes. L'arquebisbe de València, Folch de Cardona, encara que era partidari de la causa austracista, havia acollit al seu palau persones felipistes, per la qual cosa temé que la revolta amenaçara la seua vida. Per això, el 2 de gener de 1706 fugí de la ciutat i marxà al castell de Biar i, més tard, a Castella.

L'arquebisbe maulet

Els eclesiàstics del capítol catedralici valencià ignoraven on es trobava el seu arquebisbe i nomenaren el canonge Luis Rocamora com a vicari general interí. El 25 d'abril de 1707 es produí la batalla d'Almansa i el 29 de juny Felip V promulgà el decret de Nova Planta. Melchor de Macanaz fou enviat a València com a Jutge de Confiscacions. El maig del 1708, Folch de Cardona tornà a València, on mantingué un dur conflicte amb Macanaz. Menys d'un any després, el març del 1709, l'arquebisbe tornà novament a Madrid. També Macanaz abandonà València el 1710, fugint del procés que li havia obert la Inquisició. A Madrid estant, l'arquebisbe Folch de Cardona fou testimoni de l'acte pel qual el petit Lluís, fill de Felip V, fou jurat com a príncep d'Astúries, i també presencià la contraofensiva austracista, amb l'entrada de l'arxiduc Carles a Madrid, el 26 de setembre de 1710. Sembla que Folch de Cardona fou un dels primers que es presentà a besar les mans de l'arxiduc. Les tropes austracistes, però, no pogueren mantenir la posició i hagueren de retirar-se. Carles d'Àustria abandonà Madrid el 9 de novembre de 1710. Antonio Folch de Cardona el va seguir a Barcelona, després a Itàlia i, finalment, a Viena, on l'arquebisbe visqué un llarg exili fins a la seua mort el 1724.

Suscriptor | Valencia

Contenido exclusivo para suscriptores digitales

Los pescadores de l'Albufera denuncian en la Fiscalía la nueva extracción de agua en el lago

El escrito también comunica un «posible delito contra la Hacienda Pública por falsear» los datos...

El microubanismo del Govern de la Nau

Desarrollo Urbano tiene en marcha una veintena de obras de peatonalización, ampliación de aceras y...

Todas las noticias de Valencia

Un altre dels exiliats a Viena, Francesc de Castellví Obando, afirmà que, en arribar l'arquebisbe a la capital austríaca, duia dos bagulets, amb divuit mil doblons, joies i valuosos serveis de plata. Potser el seu testimoni estigué influït pels enfrontaments al si del grup d'exiliats a Viena o potser no. Mentrestant, la diòcesi de València tingué no pocs conflictes per l'elecció d'un vicari general en absència de l'arquebisbe. Fins a la presa de possessió del seu successor, Andrés de Orbe Larreátegui, el juny de 1725, València no comptà amb la presència física del seu arquebisbe. El successor també estigué molt poc de temps a la seua arxidiòcesi. El 1727 abandonà València i morí el 1740.

Antonio Folch de Cardona fou un gran bibliòfil. Quan arribà a València el 1699, es va fer un catàleg dels seus llibres. S'hi consignaren 2.114 volums. Però, com advertí l'especialista Roger Chartier, aquests llistats acostumaven a tenir buits importants. Temps després, l'arquebisbe aconseguí la biblioteca de l'arxidiaca i oncle seu José Cardona, amb 900 volums. Cardona disposava de tants llibres perquè havia estat censor eclesiàstic. Ell en va escriure un a favor de la pràctica d'emparedar dones religioses. Mentre estava a València, l'arquebisbe continuà amb una important compra de llibres. Quan s'uní als austracistes, la seua biblioteca fou requisada. El febrer de 1712 es remeteren a la Biblioteca Reial 6.630 volums de l'arquebisbe. A tall de comparació, un gran bibliòfil com el filòsof John Locke (mort el 1704) pogué formar una biblioteca amb poc més de 4.000 llibres. Segons les recerques de M. Dolores García Gómez, una part dels fons requisats a Folch de Cardona, uns 1.424 llibres, acabaren en el convent dels franciscans de Palència (cenobi al qual Folch de Cardona s'havia fet franciscà i del qual també havia estat guardià). La resta formà una aportació destacada a la Biblioteca Nacional, que fou creada el 1711. El diputat Joan Baldoví anuncià el 2012 que presentaria iniciatives parlamentàries perquè es pogueren recuperar els llibres requisats a l'arquebisbe. Amb tot, seria difícil establir la nòmina definitiva d'aquells que es troben a la Biblioteca Nacional.

L'any 1713 es constituí a Viena el Consell Espanyol i Folch de Cardona n'ocupà la seua presidència. L'arquebisbe s'instal·là a un palau a Viena i administrà les rendes que la corona austríaca feia arribar al grup d'exiliats. Folch de Cardona habità el Palau Strozzi, en aquella època en la perifèria de la capital austríaca, però ara molt reformat i empotrat en construccions més recents del districte de Josefstadt, entre el primer i el segon «Gürtel». A hores d'ara està ocupat per dependències del ministeri de Finances austríac. A tall de curiositat, pràcticament al costat del Palau, visqué el gran matemàtic Kurt Gödel i allí mateix, a la fi dels anys 20 i començament dels 30 del segle passat, formulà els seus dos «teoremes de la incompletesa» que el convertiren en un dels matemàtics més importants de la història. Després, marxà a Princeton, on fou amic íntim d'Albert Einstein.

A Viena estant, l'arquebisbe Folch de Cardona escrigué cartes pastorals, de les qual es va fer una edició, i redactà una «Representación al Sumo Pontífice Clemente XI» per reactivar el procés de beatificació de Francisco Jerónimo Simó (petició que no tingué èxit). També mantingué correspondència amb il·lustrats valencians, que fou permesa pel govern absolutista.

És de suposar que, a Viena, Folch de Cardona continuà amb la seua passió bibliòfila. A la Biblioteca Nacional d'Àustria (ÖNB) es conserva un manuscrit amb una relació dels seus llibres (de 157 pàgines) i una altra (de 169 pàgines) amb els volums de la seua propietat que passaren a la biblioteca del rei (a la de Carles o a la de Felip?). Als catàlegs de l'ÖNB consten uns quaranta llibres que haurien estat propietat de l'arquebisbe. N'hi ha cinc volums de correspondència i obres molt heterogènies: tractats teològics, el llibre II de la Imitació de Tomàs de Kempis i obres clàssiques, com ara l'«Alcíbiades» de Plató o les tragèdies de Sèneca. A destacar dos llibres jueus i un altre d'un convers. També trobem un parell de llibres sobre la història de la monarquia francesa, la qual cosa és significativa per a una persona que havia marxat a l'exili per culpa dels borbons. No sabem si aquestes obres foren adquirides a Viena. No sembla que fóra el cas d'uns altres volums, amb manuscrits hispànics dels segles XIV i XV. Més bé podem suposar que l'arquebisbe portà aquests manuscrits amb ell durant els seus viatges. Un home que havia posseït més de sis mil volums, potser havia triat unes poques compilacions de textos manuscrits dels segles anteriors perquè li acompanyaren en el seu exili. Quins secrets amaguen aquests volums?

Compartir en Facebook

Compartir en Twitter

Temas relacionados:

Biar

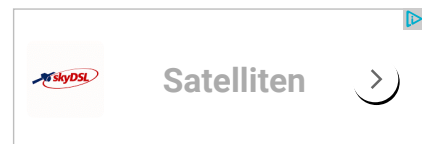
Cardona

Comunidad Valenciana

Día

Llibres

Valencia

¿BUSCAS LA MULTIFUNCIÓN MÁS EFICIENTE Y BARATA?

13,5€ al mes

KYOCERA

Cuponísimo

ANTES 60€ -34% 39,90€

The Westin Valencia

Circuito termal y masaje

Más ofertas en cuponismo.levante-emv.com